

LIFE14 GIE/GR/000026

«Προώθηση της ευαισθητοποίησης για την άσκηση δίωξης
για εγκλήματα κατά της άγριας ζωής και την ανάδειξη
της περιβαλλοντικής ευθύνης για την αντιμετώπιση ζημιών
έναντι της βιοποικιλότητας σε περιοχές του
Δικτύου Natura 2000 στην Κρήτη»
[Ακρωνύμιο: LIFE Natura Themis]

Δικαίωμα
και Ευθύνη
για το
Περιβάλλον

«Η Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Πολιτική»

7^ο Θερινό Σχολείο Περιβαλλοντικής Δημοσιογραφίας

Χανιά, 26 Ιουλίου 2018

ΜΑΡΙΑ ΜΑΝΙΑΔΑΚΗ, Δικηγόρος
Παρατηρητήριο Περιβαλλοντικού Δικαίου Δυτικής Κρήτης
Δικηγορικός Σύλλογος Χανίων

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η ανάγκη για περιβαλλοντική πολιτική

Δεν είναι αυτός πλανήτης
στομπωμένος δηλητηριώδη αέρια

Κάνε άλμα πιο γρήγορο από τη φθορά ...

Μαρία- Νεφέλη, Οδυσσέας Ελύτης, 1978

Right and
Liability
for the
Environment
THEMIS

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE “Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση” της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

The European Union

Χώρες	
Αυστρία	Κύπρος
Βέλγιο	Λετονία
Βουλγαρία	Λιθουανία
Γαλλία	Λουξεμβούργο
Γερμανία	Μάλτα
Δανία	Ουγγαρία
Ελλάδα	Πολωνία
Εσθονία	Πορτογαλία
Ηνωμένο Βασίλειο	Ρουμανία
Ιρλανδία	Σλοβακία
Ισπανία	Σλοβενία
Ιταλία	Σουηδία
Κάτω Χώρες	Τσεχική Δημοκρατία
Κροατία	Φινλανδία

Right and Liability for the Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Θεσμικό Σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ένα μοναδικό θεσμικό πλαίσιο

Το θεσμικό σύστημα της ΕΕ είναι μοναδικό:

- το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, όπου συνεδριάζουν οι ηγέτες σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, θέτει τις γενικές προτεραιότητες της ΕΕ
- στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο οι άμεσα εκλεγμένοι ευρωβουλευτές εκπροσωπούν τους ευρωπαίους πολίτες
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, της οποίας τα μέλη διορίζονται από τις εθνικές κυβερνήσεις, προωθεί τα συμφέροντα της ΕΕ ως συνόλου
- στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι κυβερνήσεις προασπίζουν τα εθνικά συμφέροντα των χωρών τους.

Σημαντικό ρόλο έχουν και δύο άλλα θεσμικά όργανα:

- το [Δικαστήριο](#) που εξασφαλίζει την τήρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας
- το [Ελεγκτικό Συνέδριο](#) που ελέγχει τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ) είναι ένα **συμβουλευτικό όργανο** της ΕΕ αποτελούμενο από τοπικούς και περιφερειακούς εκλεγμένους εκπροσώπους και των 28 κρατών μελών. Μέσω της ΕτΠ, οι εκπρόσωποι αυτοί μπορούν να διατυπώνουν τη γνώμη τους σχετικά με τη νομοθεσία της ΕΕ που έχει άμεσο αντίκτυπο στις περιφέρειες και τις πόλεις.

LIFE NATURA
THEMIS

Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το μόνο θεσμικό όργανο που εκλέγεται απ' ευθείας από το λαό για να εκπροσωπήσει 500 εκατομμύρια πολίτες της Ένωσης. Διαδραματίζει ρόλο-κλειδί στην εκλογή του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχει αναρμοδιότητα με το Συμβούλιο Υπουργών για τον προϋπολογισμό της Ένωσης και την ευρωπαϊκή νομοθεσία.

751
ευρωβουλευτές

Σήμερα, μετά την προσχώρηση και της Κροατίας, το ΕΚ έχει 766 έδρες. Όπως προβλέπει η Συνθήκη της Λισαβόνας, το ΕΚ θα έχει μετά τις ευρωεκλογές του 2014 751 έδρες.

Έδρες ανά χώρα το 2014

21	17	21	13	96	6	11	21	54	74	11	73	6	8	11	6	21	6	26	18	51	21	32	8	13	13	20	73
ΒΕΛΓΙΟ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΙΡΑΝΙΑ	ΙΤΑΛΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ	ΛΕΤΟΝΙΑ	ΛΙΘΩΑΝΙΑ	ΟΥΓΟΥΡΙ	ΟΛΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΛΩΝΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΣΛΟΒΑΚΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	ΣΠΑΝΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ	ΣΥΛΛΑΒΙΑ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η εκτελεστική εξουσία της Ένωσης: η Επιτροπή προτείνει τη νομοθεσία και, εφ' όσον η πρόταση εγκριθεί από το ΕΚ και τις κυβερνήσεις, επιτηρεί την εφαρμογή της. Επιτηρεί επίσης την ορθή εφαρμογή των Συνθηκών της Ένωσης και γενικά την εύρυθμη λειτουργία της ΕΕ.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι υπουργοί των κρατών μελών: ασκούν μαζί με το ΕΚ τη νομοθετική εξουσία της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του προϋπολογισμού.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ορίζει τη γενική στρατηγική και πολιτική κατεύθυνση της Ένωσης.

Πηγή:
Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- ✓ Το δίκαιο της ΕΕ διακρίνεται σε πρωτογενές και παράγωγο. Οι Συνθήκες (πρωτογενές δίκαιο) αποτελούν τη νομική βάση για όλες τις μορφές δράσης που αναπτύσσει η ΕΕ.
- ✓ Το παράγωγο δίκαιο, το οποίο περιλαμβάνει τους κανονισμούς, τις οδηγίες και τις αποφάσεις, απορρέει από τις αρχές και τους στόχους που καθορίζονται στις Συνθήκες.
- ✓ Οι κανονισμοί είναι άμεσα δεσμευτικοί σε ολόκληρη την ΕΕ, από την ημερομηνία που ορίζεται στην Επίσημη Εφημερίδα.
- ✓ Οι οδηγίες ορίζουν τελικά αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν σε κάθε κράτος μέλος, αλλά αφήνουν στις εθνικές κυβερνήσεις την απόφαση σχετικά με το πώς θα προσαρμόσουν τις νομοθετικές τους διατάξεις ώστε να επιτύχουν αυτούς τους στόχους. Κάθε οδηγία προσδιορίζει την ημερομηνία έως την οποία πρέπει να έχουν προσαρμοστεί οι εθνικές διατάξεις.
- ✓ Οι αποφάσεις έχουν εφαρμογή σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που εμπλέκουν συγκεκριμένες αρχές ή άτομα και είναι πλήρως δεσμευτικές.

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Αξίες, σκοποί, αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άρθρο 3

(πρώην άρθρο 2 ΣΕΕ)

1. Η Ένωση έχει σκοπό να προάγει την ειρήνη, τις αξίες της και την ευημερία των λαών της.
 2. Η Ένωση παρέχει στους πολίτες της χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, τη μετανάστευση και την πρόληψη και καταστολή της εγκληματικότητας.
 3. Η Ένωση εγκαθιδρύει εσωτερική αγορά. Εργάζεται για την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος. Προάγει την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο.
- Η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Η Ένωση προάγει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών.
- Η Ένωση σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και μεριμνά για την προστασία και ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς.
4. Η Ένωση εγκαθιδρύει οικονομική και νομισματική ένωση, της οποίας το νόμισμα είναι το ευρώ.
 5. Στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο, η Ένωση προβάλλει και προωθεί τις αξίες της και τα συμφέροντά της και συμβάλλει στην προστασία των πολιτών της. Συμβάλλει στην ειρήνη, την ασφάλεια, την αειφόρο ανάπτυξη του πλανήτη, την αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών, το ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο, την εξάλειψη της φτώχειας και την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς και στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και, ιδίως, στον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.
 6. Η Ένωση επιδιώκει τους στόχους αυτούς με πρόσφορα μέσα, ανάλογα με τις αρμοδιότητες που της απονέμονται με τις Συνθήκες.

LIFE NATURA
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η Ευρωπαϊκή Περιβαλλοντική Πολιτική

ΤΙΤΛΟΣ XX ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Άρθρο 191

(πρώην άρθρο 174 της ΣΕΚ)

1. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος συμβάλλει στην επιδίωξη των ακόλουθων στόχων:

- τη διατήρηση, προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος,
- την προστασία της υγείας του ανθρώπου,
- τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων,
- την προώθηση, σε διεθνές επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων, και ιδίως την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος.

2. Η πολιτική της Ένωσης στον τομέα του περιβάλλοντος αποβλέπει σε υψηλό επίπεδο προστασίας και λαμβάνει υπόψη την ποικιλομορφία των καταστάσεων στις διάφορες περιοχές της Ένωσης. Στήριζεται στις αογές της προφύλαξης και της προληπτικής δράσης, της επανόρθωσης των καταστροφών του περιβάλλοντος, κατά προτεραιότητα στην πηγή, καθώς και στην αογή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Στο πλαίσιο αυτό, τα μέτρα εναρμόνισης που ανταποκρίνονται σε ανάγκες προστασίας του περιβάλλοντος περιλαμβάνουν, όπου ενδείκνυται, ρήτρα διασφάλισης που εξουσιοδοτεί τα κράτη μέλη να λαμβάνουν, για μη οικονομικούς περιβαλλοντικούς λόγους, προσωρινά μέτρα υποκείμενα σε διαδικασία ελέγχου της Ένωσης.

3. Κατά την εκπόνηση της πολιτικής της στον τομέα του περιβάλλοντος, η Ένωση λαμβάνει υπόψη:

- τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα,
- τις συνθήκες του περιβάλλοντος στις διάφορες περιοχές της Ένωσης,
- τα πλεονεκτήματα και τις επιβαρύνσεις που μπορούν να προκύψουν από τη δράση ή την απουσία δράσης,
- την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ένωσης στο σύνολό της και την ισόρροπη ανάπτυξη των περιοχών της.

4. Στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, η Ένωση και τα κράτη μέλη συνεργάζονται με τις τρίτες χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς. Ο τρόπος της συνεργασίας της Ένωσης μπορεί να αποτελεί αντικείμενο συμφωνιών μεταξύ της Ένωσης και των ενδιαφερομένων τρίτων μερών.

Το προηγούμενο εδάφιο δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών μελών να διαπραγματεύονται στα πλαίσια διεθνών οργανισμών και να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες.

LIFE NATURA
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η αρχή της πρόληψης

- Η ουσία και ο πυρήνας τους δικαίου περιβάλλοντος
- Λήψη μέτρων προς αποφυγή βλαβών πριν καν αυτές συμβούν- αποτροπή κινδύνου βέβαιου και προβλέψιμου
- «Καλύτερα να προλαμβάνεις παρά να θεραπεύεις»
- Ρυθμιστικός έλεγχος της βλαβερής δραστηριότητας χωρίς την πλήρη απαγόρευση
- Η επιστήμη και η τεχνική προσφέρουν τα μέσα για την υλοποίηση των προληπτικών μέτρων
- Παραδείγματα: απαγόρευση εκπομπών, άδεια και εκτίμηση επιπτώσεων, περιβαλλοντικοί φόροι κλπ

Right and
Liability
for the
Environment
THEMIS

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE “Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση” της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η αρχή της προφύλαξης

- Ο κόσμος ζει διαρκώς σε μια αβεβαιότητα, κυρίως ως προς τα αποτελέσματα της επιστήμης
- Επιβάλλει τη λήψη προληπτικών μέτρων αρκεί να υπάρχει υπόνοια ή διαίσθηση ότι μια δραστηριότητα μπορεί να δημιουργήσει κινδύνους στο περιβάλλον. Αρκούν δηλαδή οι ενδείξεις ή οι υπόνοιες για δυσμενείς επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στη δημόσια υγεία που θεμελιώνονται με βάση τα διαθέσιμα επιστημονικά και τεχνικά δεδομένα για να ληφθούν τα πρόσφορα μέτρα
- In dubio pro natura
- Όχι απόλυτος ο περιορισμός του κινδύνου, ελαχιστοποίησή του και αποδοχή ενός υπολοίπου αποδεκτού κινδύνου
- Παραδείγματα: γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, απαγόρευση εξαγωγών βοδινού κρέατος λόγω σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας (T-76/96R) κλπ.

LIFE NATURA
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η αρχή της επανόρθωσης των προσβολών του περιβάλλοντος κατά προτεραιότητα στην πηγή τους (αρχή της εγγύτητας)

- Ιδιαίτερη εφαρμογή σε περιπτώσεις διασυνοριακής ρύπανσης (π.χ ποταμών) και κυρίως, μεταφοράς αποβλήτων
- Υπόθεση «απόβλητα Βαλλονίας» (C-2/90, Επιτροπή κατά Βελγίου): τα απόβλητα πρέπει να διατίθενται σε τόπο όσο το δυνατόν πλησιέστερα προς τον τόπο της παραγωγής τους, ώστε να περιορίζεται κατά το δυνατόν η μεταφορά τους

Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει

- Οικονομικός ή νομικός κανόνας;
- Λήψη συγκεκριμένων μέτρων και κανόνων που θα εξειδικεύουν τις υποχρεώσεις του ρυπαίνοντος
- Επιβεβαιώνεται η αιτιώδης σχέση ρυπαίνοντα και περιβαλλοντικής βλάβης, πρόκληση βλάβης κατ' αντικειμενική ευθύνη
- Τάση «αγοραιοποίησης» του περιβάλλοντος;
- «Δικαίωμα» ρύπανσης;
- Ενδιάμεση λύση: η περιβαλλοντική ασφάλιση;
- Παραδείγματα: απόφαση Standley, υποχρέωση κατόχων γεωργικών εκμεταλλεύσεων να φέρουν το κόστος της μείωσης της συγκέντρωσης των νιτρικών ιόντων στις ευπρόσβλητες περιοχές, άρρηκτα συνδεδεμένη η αρχή με την αρχή της αναλογικότητας, Οδηγία 2004/35 για την περιβαλλοντική ευθύνη

LIFE NATURA
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE “Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση” της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η αρχή της ενσωμάτωσης και ο στόχος της αειφορίας

Άρθρο 11

(πρώην άρθρο 6 της ΣΕΚ)

Οι απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας πρέπει να ενταχθούν στον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης, ιδίως προκειμένου να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη.

- Δυνατότητα της πολιτικής περιβάλλοντος να διεισδύει στις άλλες πολιτικές και να εξουδετερώνει τα αρνητικά αποτελέσματά τους στα οικοσυστήματα και στους ανθρώπους, γενική υποχρέωση των ενωσιακών οργάνων να προβαίνουν σε εκτίμηση όλων των περιβαλλοντικών παραμέτρων, εξισορρόπηση περιβαλλοντικών στόχων με άλλους κοινοτικούς στόχους
- Όριο «αναπτυξιακής δράσης» της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Αειφορία (βιώσιμη ανάπτυξη) ως πολιτικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης: η συνθήκη της Λισαβόνας αναδεικνύει την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης σε κύρια επιδίωξη, με οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική διάσταση που αντανακλά και στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο

Right and
Liability
for the
Environment
THEMIS

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η αρχή της πληροφόρησης και συμμετοχής των πολιτών

- Σύμβαση του Άαρχους (1998) και Οδηγία 2003/4/ΕΚ «για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες και για την κατάργηση της Οδηγίας 90/313/ΕΟΚ»
- Πρόσβαση στην πληροφόρηση
- Δημόσια συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων
- Δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Η αρχή της αναλογικότητας ως αντίβαρο

- «Πανταχού παρούσα»
- Περιορισμός σε όρια για τη διαφύλαξη άλλων ανταγωνιστικών συμφερόντων
- Στάθμιση συμφερόντων
- Ανάλυση κόστους- οφέλους
- «Πραγματικό δίκυπο όπλο» (N. de Sadeleer)

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Πρακτική άσκηση

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

«Πάγωσε» ο δρόμος στο Σέιχ Σου

«Οχι» του ΣΤΕ στην ασφαλτόστρωση του υπάρχοντος οδικού δικτύου μέσα στο δάσος

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ: 11/04/2009 07:12

«Πάγωσε» με προσωρινή διαταγή του προέδρου του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας κ. **Κ. Μενουδάκου** η ασφαλτόστρωση του οδικού δικτύου που έχει διανοιχτεί μέσα στο δάσος του Σέιχ Σου, στη Θεσσαλονίκη.

Στο Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο έχουν προσφύγει οκτώ θεσσαλονικείς και δύο σωματεία, ένα περιβαλλοντικό και ένα αθλητικό. Ζητούν να ακυρωθούν οι αποφάσεις της Διεύθυνσης Δασών της συμπτωτεύουσας με τις οποίες εγκρίθηκε η βελτίωση και η κατασκευή νέων έργων στο αντιτυρικό οδικό δίκτυο του περιαστικού δάσους της Θεσσαλονίκης.

Οι κάτοικοι υποστηρίζουν ότι γίνονται μεγάλες επεμβάσεις μέσα στο δάσος του Σέιχ Σου και έχει γίνει υπερβολική διαπλάτυνση των υπάρχοντων δρόμων, σε σημείο που μπορούν να εξυπηρετήσουν αστικές συγκοινωνίες και όχι μόνο πυροσβεστικά οχήματα. Σημειώνουν εξάλλου ότι η διάνοιξη των δρόμων εξυπηρετεί οδικά την πρόσβαση από διάφορα σημεία της πόλης σε άλλα, δημιουργώντας έτσι «*συνθήκες αστικής καταπάτησης*» της δασικής έκτασης.

Τα έργα μέσα στο δάσος ξεκίνησαν, υπογραμμίζεται στην προσφυγή, χωρίς να έχει προηγηθεί όπως απαιτεί η νομοθεσία μελέτη διαχείρισης δάσους και χωρίς να έχει συνταχθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, αλλά ούτε έχει υποβληθεί συνολική μελέτη πυροπροστασίας του δάσους.

Και καταλήγουν οι κάτοικοι ότι οι επεμβάσεις που γίνονται στο Σέιχ Σου είναι αντίθετες τόσο με το άρθρο 24 του Συντάγματος για την προστασία του περιβάλλοντος όσο και με τη δασική νομοθεσία.

Right and
Liability
for the
Environment
THEMIS

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Πρακτική άσκηση

ΣτΕ 1011/2018 [Παράνομη η χωρίς ΑΕΠΟ κατασκευή έργων δασικού αντιπυρικού οδικού δικτύου]

Περίληψη

-Με τον ως άνω ν. 3900/ 2010 επιδιώχθηκε η μεταφορά στα Διοικητικά Εφετεία των υποθέσεων που ανακύπτουν κατά το προσυμβατικό στάδιο των δημοσίων συμβάσεων και γεννούν ζητήματα εφαρμογής της νομοθεσίας περί δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών. Αντιθέτως, όταν ο ασκών το ένδικο μέσο είναι τρίτος σε σχέση με τη διαδικασία του διαγωνισμού και προβάλλει λόγους όχι σχετικούς προς την νομιμότητα αυτής, αλλά με την τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, η διαφορά παύει να σχετίζεται με την νομοθεσία των δημοσίων συμβάσεων, περίπτωση την οποία και μόνον είχε υπόψη ο νομοθέτης για την μεταφορά της σχετικής αρμοδιότητας στα Διοικητικά Εφετεία. Κατόπιν τούτων, η δεύτερη και τρίτη από τις προσβαλλόμενες πράξεις, με το ανωτέρω περιεχόμενο τους, εκδοθείσες στα πλαίσια διαγωνιστικής διαδικασίας για την ανάθεση των εργασιών οδοποιίας στο περιαστικό δάσος της Θεσσαλονίκης, ανήκουν στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικράτειας, λόγω της ιδιότητας των αιτούντων ως τρίτων, που δεν μετείχαν στον επίμαχο διαγωνισμό. Περαιτέρω, οι πράξεις αυτές ανήκουν στην αρμοδιότητα του Δ' Τμήματος του Δικαστηρίου χωρίς να ασκεί επιρροή το γεγονός ότι οι αιτούντες, ως τρίτοι μη μετασχόντες στη διαδικασία διεξαγωγής του διαγωνισμού για την κατασκευή του επιδόκου έργου, δεν προβάλλουν λόγους αναγόμενους σε πλημμέλειες της διαγωνιστικής διαδικασίας καθ' εαυτήν, αλλά λόγους που άπτονται της περιβαλλοντικής και δασικής νομοθεσίας. Δεδομένου όμως ότι η πρώτη προσβαλλόμενη πράξη ανήκει, όπως προεκτέθηκε, στην αρμοδιότητα του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικράτειας, η υπόθεση νομίμως εισάγεται προς εκδίκαση στο σύνολό της στο Ε' Τμήμα του Δικαστηρίου, καθότι η πράξη αυτή είναι χρονικά προγενέστερη των άλλων δύο προσβαλλόμενων πράξεων κατά των οποίων, άλλωστε, δεν προβάλλονται αυτοτελείς λόγοι ακυρώσεως.

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

-Προκειμένου να εγκριθεί μελέτη για την εκτέλεση έργου οδοποιίας και εν συνεχεία να διενεργηθεί διαγωνισμός για την επιλογή αναδόχου για την εκτέλεση του έργου, πρέπει προηγουμένως να έχει τηρηθεί η διαδικασία της προεκτίμησης των επιπτώσεων από την κατασκευή και λειτουργία του έργου αυτού στο περιβάλλον, ειδικότερα δε να έχουν εγκριθεί οι οικείοι περιβαλλοντικοί όροι. Το επίδοκο έργο οδοποιίας, συνιστάμενο σε βελτίωση δασικών δρόμων Β' και Γ' κατηγορίας αποτελεί καταρχήν εκσυγχρονισμό υπάρχοντος έργου και συνεπώς θα έπρεπε να έχει προηγηθεί των προσβαλλόμενων διοικητικών πράξεων, σύμφωνα με τις προεκτεθείσες διατάξεις, έγκριση περιβαλλοντικών όρων. Έγγραφο, στο οποίο βεβαιώνεται η μη επέλευση ουσιαστικών διαφοροποιήσεων σε σχέση με τις επιπτώσεις του επίμαχου έργου στο

περιβάλλον, δεν φέρει την απαιτούμενη ειδική και εμπεριστατωμένη αιτιολογία για την εξαίρεση από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.

-Ο λόγος ακυρώσεως ότι η πρώτη προσβαλλόμενη απόφαση του Διευθυντή Δασών Θεσσαλονίκης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, με την οποία εγκρίθηκε μελέτη για το έργο «Βελτίωση και κατασκευή τεχνικών έργων δασικού αντιπυρικού οδικού δικτύου του Περιαστικού Δάσους Θεσσαλονίκης», είναι ακυρωτέα, διότι δεν προηγήθηκε της έκδοσής τους η σχετική έγκριση περιβαλλοντικών όρων, προβάλλεται βασίμως και, συνεπώς, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να γίνει δεκτή και να ακυρωθεί η ως άνω απόφαση, καθώς και οι οι ερειδόμενες σε αυτή αποφάσεις με τις οποίες εγκρίθηκε το τεύχος δημοπράτησης του ως άνω έργου και ανακηρύχθηκε οριστικός ανάδοχος για την εκτέλεση του έργου.

Πρόεδρος: Αγγ. Θεοφιλοπούλου
Εισηγητής: Μ. Γκορτζολίδου

Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Βιβλιογραφικές πηγές

- Δ. Βασιλειάδης, Χ. Διβάνη, Μ. Κουσκουνά, Α. Παπαπετρόπουλος, Περιβάλλον, Διαγράμματα- Σχόλια- Νομολογία- Υποδείγματα, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2016
- Καράκωστας Ιωάννης, Περιβάλλον και Δίκαιο, Εκδόσεις ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ - ΚΟΜΟΤΗΝΗ 2000
- Νικολόπουλος Τάκης, Οι αρχές του κοινοτικού δικαίου περιβάλλοντος, Νοέμβριος 2000, <https://nomosphysis.org.gr/7034/oi-arxes-tou-koinotikou-dikaiau-periballontos-noembrios-2000/>
- Σιούτη Γλυκερία, Εγχειρίδιο Δικαίου Περιβάλλοντος, Εκδόσεις ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ- ΚΟΜΟΤΗΝΗ 2003
- De Sadeleer Nicholas, Environmental principles- From political slogans to legal rules, 2002, Oxford University Press
- Ιστότοπος Ευρωπαϊκής Ένωσης: <https://europa.eu>
- <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=263409> («Πάγωσε ο δρόμος στο Σέιχ Σου»)

LIFE NATURA
THEMIS
Right and
Liability
for the
Environment

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής/EASME, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!
Τυχόν ερωτήσεις;

Μαρία Μανιαδάκη
Συντονίστρια Παρατηρητηρίου
Περιβαλλοντικού Δικαίου Δυτικής Κρήτης
E-mail: observatorywestcrete@gmail.com

Το έργο LIFE14 GIE/GR/000026 χρηματοδοτείται σε ποσοστό 60% από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE "Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση" της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ενώ μέρος της ίδιας συμμετοχής των Συνδικαιούχων του έργου καλύφθηκε από το Πράσινο Ταμείο.

